

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 207/04-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. júna 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Jozefa Mička, bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. Š., B., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky konaním Národného bezpečnostného úradu pri vydávaní vyjadrenia zo 17. septembra 2003 č. p. PB-1512-29/2002-1298 o zrušení platnosti vyjadrenia Národného bezpečnostného úradu zo 6. novembra 2002 č. p. PB-1512/2002 a jeho postupom pri vykonávaní bezpečnostnej previerky podľa zákona č. 241/2001 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinného do 30. apríla 2004), a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Jozefa Mička o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. mája 2004 doručená sťažnosť Jozefa Mička, bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného

advokátom JUDr. Ľ. Š., B, ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) konaním Národného bezpečnostného úradu pri vydávaní vyjadrenia zo 17. septembra 2003 č. p. PB-1512-29/2002-1298 o zrušení platnosti vyjadrenia Národného bezpečnostného úradu zo 6. novembra 2002 č. p. PB-1512/2002 (ďalej len „vyjadrenie zo 6. novembra 2002“) a jeho postupom pri vykonávaní bezpečnostnej previerky podľa zákona č. 241/2001 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinného do 30. apríla 2004; ďalej len „zákon o ochrane utajovaných skutočností“).

Sťažovateľ v súlade so zákonom č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov vykonával štátnu službu v služobnom pomere príslušníka Policajného zboru. Ako štátny zamestnanec a osoba navrhovaná služobným úradom na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami sa podľa ustanovení § 16 a nasledujúcich zákona o ochrane utajovaných skutočností podrobil bezpečnostnej previerke, ktorú v súlade s citovaným zákonom vykonal Národný bezpečnostný úrad. Vykonal bezpečnostnej previerky a jej výsledok tvorili u neho rozhodujúcu podmienku pre ďalší výkon štátnej služby policajta.

Výsledkom vykonanej bezpečnostnej previerky bolo vyjadrenie zo 6. novembra 2002, v ktorom podľa § 26 ods. 1. zákona o ochrane utajovaných skutočností sa uvádza, že sťažovateľ sa môže oboznamovať s utajovanými skutočnosťami stupňa utajenia „TAJNÉ.“

Sťažovateľ bol s predmetným vyjadrením oboznámený prostredníctvom príslušného nadriadeného 20. novembra 2002. V sťažnosti sťažovateľ tvrdí, že od uvedeného dátumu vykonával svoju službu zodpovedne, svedomito a bez akýchkoľvek náznakov porušenia služobnej disciplíny. Napriek tomu, ako ďalej uvádza, vyjadrením č. p. PB-1512-29/2002-1298 zo 17. septembra 2003 Národný bezpečnostný úrad podľa § 27 ods. 2 zákona o ochrane utajovaných skutočností rozhodol o zrušení vyjadrenia zo 6. novembra 2002, pretože ho nebolo možné naďalej považovať za bezpečnostne spoľahlivú

osobu v zmysle § 15 ods. 2 tohto zákona. Podľa sťažovateľa toto svoje rozhodnutie Národný bezpečnostný úrad nijako neodôvodnil.

Porušenie označených práv vidí sťažovateľ v tom, že v okolnostiach prípadu neboli splnené podmienky pre zrušenie platnosti predchádzajúceho platného vyjadrenia, rozhodnutiu Národného bezpečnostného úradu nepredchádzalo uskutočnenie bezpečnostného pohovoru, v rámci ktorého by sa bol mohol vyjadriť k zisteným skutočnostiam. Sťažovateľ poukázal na tú skutočnosť, že Národný bezpečnostný úrad takto postupoval v čase krátko po vydaní svojho prvého kladného vyjadrenia (cca 9 mesiacov) napriek tomu, že malo mať inak pre oblasť ochrany utajovaných skutočností podľa stupňa utajenia platnosť 5 rokov. Sťažovateľ namieta, že Národný bezpečnostný úrad jedine oznámením podľa § 27 ods. 2 zákona o ochrane utajovaných skutočností bez konkretizácie niektorého z dôvodov bezpečnostného rizika uvedených v ustanovení § 15 ods. 2 písm. a) (ide tam o taxatívny výpočet šiestich dôvodov), resp. písm. b) cit. zákona (ide o dva dôvody rizika), bez možnosti sťažovateľa vyjadriť sa k zisteným skutočnostiam pred Národným bezpečnostným úradom zrušil platnosť svojho vyjadrenia vydaného v tom istom roku.

Sťažovateľ v sťažnosti tvrdí, že aj napriek tomu, že jeho profesijný aj osobný život je bezúhonný, bol zamestnancom s výbornou služobnou disciplínou, bol príslušným služobne nadriadeným viackrát disciplinárne odmenený a nedošlo u neho k žiadnemu porušeniu služobnej disciplíny, ani v oblasti úniku ochrany utajovaných skutočností, musel skončiť výkon štátnej služby policajta.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 500 000 Sk, ktoré je Slovenská republika v zastúpení Národným bezpečnostným úradom povinná vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

V texte sťažnosti, mimo petitu, uvádza sťažovateľ aj údajné porušenie jeho práv podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 ústavy. Zásady vyjadrené v uvedených článkoch ústavy

vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv človeka a majú univerzálny charakter. Sú to ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov (mutatis mutandis I. ÚS 34/96, II. ÚS 123/02). Podľa § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť návrhom platí zvlášť pre návrh výroku rozhodnutia (petit). Preto ústavný súd rozhoduje iba o porušení tých práv, ktoré sťažovateľ uvádza v petite, a namietanie porušenia ďalších práv len v texte sťažnosti, mimo petitu, považuje za súčasť sťažovateľovej argumentácie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd

nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

III.

Podľa obsahu sťažnosti je jej predmetom tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základných práv podľa označeného článku ústavy rozhodnutím Národného bezpečnostného úradu č. p. PB-1512-29/2002-1298 zo 17. septembra 2003 o zrušení vyjadrenia zo 6. novembra 2002, na základe ktorého sa sťažovateľ mohol oboznamovať s utajenými skutočnosťami stupňa „TAJNÉ,“ pretože nie je bezpečnostne spoľahlivou osobou.

Pre rozhodnutie ústavného súdu boli rozhodujúce nasledovné právne úvahy a právne posúdenie predmetu konania:

Podmienky na ochranu utajovaných skutočností, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri tejto ochrane, ako aj zodpovednosť za porušenie povinností ustanovuje zákon o ochrane utajovaných skutočností. Na základe tohto zákona bol zriadený Národný bezpečnostný úrad ako ústredný orgán štátnej správy na ochranu utajovaných skutočností a šifrovú službu. Týmto zákonom je upravená aj pôsobnosť a zodpovednosť Národného bezpečnostného úradu, ako aj ďalších štátnych orgánov vo vzťahu k utajovaným skutočnostiam.

Podľa § 16 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností bezpečnostnou previerkou navrhovanej osoby sa zisťuje, či navrhovaná osoba spĺňa predpoklady na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami. Podľa ods. 3 citovaného zákona bezpečnostná previerka sa vykonáva pred vznikom pracovnoprávneho vzťahu alebo

obdobného pracovného vzťahu alebo pred zmenou pracovného zaradenia, ak sa navrhovaná osoba bude oboznamovať s utajovanými skutočnosťami, a pred skončením platnosti vyjadrenia podľa § 27 ods. 1, ak sa oprávnená osoba bude ďalej oboznamovať s utajovanými skutočnosťami.

Podľa § 25 ods. 1 uvedeného zákona bezpečnostný pohovor s navrhovanou osobou sa vykoná, ak sa v priebehu bezpečnostnej previerky zistili skutočnosti, ktoré by mohli byť prekážkou na vydanie kladného vyjadrenia. V priebehu bezpečnostného pohovoru má navrhovaná osoba možnosť vyjadriť sa k zisteným skutočnostiam.

Podľa § 27 ods. 1 citovaného zákona platnosť vyjadrenia Národného bezpečnostného úradu pre utajované skutočnosti stupňa utajenia „Prísne tajné“ a „Tajné“ je päť rokov a pre stupeň utajenia „Dôverné“ je sedem rokov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol ukrátený na svojich právach rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takého rozhodnutia, ak zákon neustanovuje inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmavanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba uplatní svoje právo v súlade so zákonom ustanovenými podmienkami, orgány súdnej moci majú povinnosť umožniť každému, aby sa uplatnením práva zaručeného čl. 46 ústavy stal účastníkom súdneho konania (II. ÚS 14/01)

Pokiaľ sťažovateľ namietal porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, treba konštatovať, že sťažovateľ sa v okolnostiach prípadu vôbec nedomáhal na príslušnom súde alebo na inom štátnom orgáne ochrany svojho označeného práva (túto skutočnosť nepreukázal ani to netvrdí v sťažnosti).

Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Z uvedeného dôvodu je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, keď nie je daná právomoc všeobecných súdov (napr. II. ÚS 13/01).

Keďže sťažovateľ namietal, že rozhodnutím Národného bezpečnostného úradu došlo k porušeniu jeho označených základných práv alebo slobôd, a keďže rozhodnutia orgánov verejnej správy týkajúce sa základných práv a slobôd nesmú byť vylúčené z právomoci všeobecných súdov, ústavný súd bol nútený sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 3 ústavy), ústavný súd sa touto časťou sťažnosti osobitne nezaoberal.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2004